Ceturtdiena, 2021. gada 16. decembris

P9_TA(2021)0511

Piespiedu darbs Linglongas ražotnē un vides aizstāvības protesti Serbijā

Eiropas Parlamenta 2021. gada 16. decembra rezolūcija par piespiedu darbu Linglongas ražotnē un vides aizstāvības protestiem Serbijā (2021/3020(RSP))

(2022/C 251/13)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā tā iepriekšējās rezolūcijas par Serbiju,

— ņemot vērā stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SAN) starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Serbijas Republiku, no otras puses [1], kas stājās spēkā 2013. gada 1. septembrī, un tās kandidātvalsts statusu,

— ņemot vērā Komisijas 2021. gada 19. oktobrī publicēto 2021. gada ziņojumu par Serbiju (SWD(2021)0288),

— ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas konvencijas,

— ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju (ECTK),

— ņemot vērā 1948. gada Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā Serbija, tāpat kā jebkura valsts, kas vēlas kļūt par ES dalībvalsti, ir jāvērtē pēc tās sasniegumiem attiecībā uz pievienošanās kritēriju un kopējo vērtību izpildi un ievērošanu;

B. tā kā demokrātija, cilvēktiesības un tiesiskums ir pamatvērtības, uz kurām balstīta ES, un ir gan paplašināšanās, gan stabilizācijas un asociācijas procesu pamatā; tā kā ir vajadzīgas ilgtspējīgas reformas, lai risinātu būtiskas problēmas, kas joprojām pastāv šajās jomās;

C. tā kā Serbijai ir jāgūst neatgriezeniski sasniegumi, ievērojot, atbalstot un aizstāvot cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību ievērošanas vērtības;

D. tā kā attiecībā uz vārda brīvību un plašsaziņas līdzekļu neatkarību joprojām pastāv ievērojamas problēmas, kas ir jārisina vissteidzamāk;

E. tā kā Serbija slēdz arvien vairāk līgumu ar lielākajiem Ķīnas ražotājiem, un piešķir Ķīnai arvien vairāk juridisku privilēģiju, pat ja tās ir pretrunā ES tiesību aktiem; tā kā Belgradas un Pekinas nolīgums par ārvalstnieku nodarbinātību ļauj Serbijā piemērot Ķīnas darba tiesības; tā kā 2021. gada martā presē tika ziņots par sliktu izturēšanos pret darbiniekiem Ķīnas uzņēmumā *Zijin Mining*, kas 2018. gadā pārņēma vara raktuves Serbijas austrumos, jo šiem darbiniekiem tika atņemtas pases un viņi tika izmitināti nedrošos apstākļos;

F. tā kā ir paustas nopietnas apsūdzības pret Serbijas ziemeļos esošajā Zrenjaninas pilsētā izvietoto Ķīnas riepu ražošanas uzņēmumu *Linglong Tire* saistībā ar darba apstākļiem, kādos tiek nodarbināti 500 darba ņēmēji no Vjetnamas; tā kā šīs apsūdzības ietver arī cilvēktiesību pārkāpumus, cilvēku tirdzniecību un apstākļus, kas varētu apdraudēt cilvēku veselību un dzīvību; tā kā minēto darba ņēmēju pases tika konfiscētas; tā kā *Linglong Tire* ražotnes darbinieku līgumos ir iekļautas neatbilstības, kas norāda, ka ir notikusi darbaspēka ekspluatācija saistībā ar algām, atvaļinājumu un darba laiku, pārkāpjot piemērojamos Serbijas Darba likuma noteikumus;

[1] OV L 278, 18.10.2013., 16. lpp.

G. tā kā nesen visā Serbijā ir ziņots par plašiem vides aizstāvības protestiem saistībā ar divu likumu — Likuma par referendumiem un tautas iniciatīvu un Likuma par zemes ekspropriāciju — sasteigtu pieņemšanu; tā kā pēdējais no abiem likums tiek uzskatīts par ceļa bruģēšanu pretrunīgi vērtētiem ārvalstu ieguldījumu projektiem, piemēram, *Rio Tinto* raktuvēm, kam ir ļoti negatīva ietekme uz vidi; tā kā Serbijas iedzīvotāji izmantoja savas cilvēka pamattiesības uz miermīlīgu pulcēšanos; tā kā šajās nopietnajās apsūdzībās ir uzsvērts, ka policijas spēki nav pildījuši savu pienākumu aizsargāt iedzīvotāju dzīvību, tiesības un brīvības, kā arī aizsargāt tiesiskumu; tā kā policija izmantoja pārmērīgu spēku un apcietināja vairākus protestētājus; tā kā protestētājiem uzbruka neidentificēti bruņoti grupējumi un huligāni un pret viņiem tika sūtīti buldozeri;

H. tā kā Serbijas valdība pieņēma lēmumu izņemt Likumu par zemes ekspropriāciju no parlamenta dienas kārtības pēc tam, kad prezidents to atgrieza atkārtotai izskatīšanai; tā kā valdība analizēs šo likumu un pēc plašām publiskām debatēm ieviesīs tajā izmaiņas; tā kā 2021. gada 10. decembrī Nacionālā asambleja pieņēma grozījumus Likumā par referendumiem un tautas iniciatīvu attiecībā uz parakstu sertificēšanu un maksas atcelšanu par parakstu pārbaudi;

I. tā kā gan saistībā ar *Linglong Tire* ražotni, gan vides aizstāvības protestiem tiek pausti apgalvojumi par iebiedēšanu un fiziskiem uzbrukumiem plašsaziņas līdzekļu darbiniekiem, aktīvistiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO) un nevalstiskajām organizācijām (NVO);

J. tā kā ceturtā kopa pievienošanās sarunās ar Serbiju tika atvērta starpvaldību konferencē, kas notika 2021. gada 14. decembrī,

1. pauž dziļas bažas par to, ka aptuveni 500 vjetnamiešu Ķīnas *Linglong Tire* ražotnes būvlaukumā Serbijā, iespējams, tiek pakļauti piespiedu darbam, cilvēktiesību pārkāpumiem un cilvēku tirdzniecībai;

2. mudina Serbijas iestādes rūpīgi izmeklēt šo lietu un nodrošināt cilvēka pamattiesību, jo īpaši darba tiesību, ievērošanu minētājā ražotnē, kā arī iesniegt ES savus izmeklēšanas secinājumus un saukt vainīgos pie atbildības; aicina Serbijas iestādes nodrošināt NVO, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, ES amatpersonām un citu starptautisko organizāciju amatpersonām brīvu, jēgpilnu un netraucētu piekļuvi Zrenjaninā būvējamai *Linglong Tire* ražotnei un vjetnamiešu darba ņēmēju mitekļiem; mudina Eiropas Savienības delegāciju Serbijas Republikā cieši sekot līdzi šiem procesiem un 500 vjetnamiešu darba ņēmēju liktenim;

3. aicina Serbiju uzlabot saskaņošanu ar ES darba tiesībām, pieņemt jaunu likumu par tiesībām streikot, cīnīties pret nedeklarētu darbu un grozīt likumu par pārbaužu uzraudzību, lai tas atbilstu attiecīgajām Starptautiskās Darba organizācijas konvencijām, kuras Serbija ir ratificējusi;

4. pauž dziļas bažas par nopietnām problēmām saistībā ar korupciju un tiesiskumu vides jomā, par vispārējo pārredzamības trūkumu un par pārredzamības trūkumu attiecībā uz infrastruktūras projektu ietekmes uz vidi un sociālo jomu novērtējumiem, tostarp projektu, ko īsteno ar Ķīnas ieguldījumiem un aizdevumiem un starptautiskie uzņēmumi, piemēram, *Rio Tinto;* šajā sakarībā norāda uz ceturtās kopas "Zaļā programma un ilgtspējīga savienojamība" atvēršanu sarunās par pievienošanos ES; aicina ES un Serbijas iestādes izskatīt leģitīmās bažas, kas paustas minētajos vides aizstāvības protestos, un sarunu laikā steidzami risināt šīs problēmas;

5. pauž bažas par Ķīnas pieaugošo ietekmi Serbijā un Rietumbalkānos; aicina Serbiju stiprināt tās juridiskās atbilstības standartus attiecībā uz Ķīnas uzņēmumu darbībām; uzsver, ka Serbijas darba un vides tiesību akti būtu jāpiemēro arī Ķīnas uzņēmumiem, kas darbojas šajā valstī;

6. pauž dziļas bažas par ekstrēmistu un huligānu grupu pieaugošo vardarbību pret miermīlīgām vides demonstrācijām; nosoda policijas īstenoto pārmērīga spēka pielietošanu pret protestētājiem; nosoda huligānu vardarbīgo rīcību pret miermīlīgiem demonstrantiem; stingri nosoda jebkādus pamattiesību uz miermīlīgu pulcēšanos pārkāpumus; uzsver, ka pulcēšanās brīvība ir viena no cilvēktiesībām; mudina Serbijas iestādes pienācīgi izmeklēt nesenos masu protestu gadījumus, kuru laikā policijas spēki, iespējams, ir pārkāpuši savas pilnvaras vai nav pasargājuši protestētājus no vardarbības un aizsargājuši viņu cilvēktiesības uz miermīlīgu pulcēšanos; aicina Serbijas iestādes publiski nosodīt šo huligānu uzbrukumus protestētājiem;

7. šajā sakarībā nosoda arī huligānu grupu lomu notiesātā kara noziedznieka Ratko Mladić sienas gleznojuma aizsardzībā Belgradā un attiecīgos incidentus, kas atklājuši ciešo saikni starp huligāniem un policiju; pauž bažas par to, ka pretēji gan iemītnieku vēlmēm, gan oficiāliem pašvaldību lēmumiem varas iestādes izrāda acīmredzamu nevēlēšanos nodrošināt minētā sienas gleznojuma galīgu likvidēšanu;

8. pauž bažas par ierobežoto laiku un iespējām atklāti apspriest Likumu par referendumiem un tautas iniciatīvu un grozījumus Likumā par zemes ekspropriāciju; pieņem zināšanai lēmumu atsaukt un pārskatīt Likumu par zemes ekspropriāciju un pieņemtos grozījumus Likumā par referendumiem un tautas iniciatīvu;

9. pauž nožēlu par ilgtermiņā vērojamajām plašsaziņas līdzekļu neobjektivitātes tendencēm un robežu izplūšana starp valsts amatpersonu, policijas un partiju politiķu darbībām; pauž nožēlu par situācijas pasliktināšanos mediju brīvības jomā un aizvainojošas valodas, iebiedēšanas un pat naida runas pieaugumu pret parlamentāro opozīciju, neatkarīgiem intelektuāļiem, NVO, žurnālistiem un ievērojamām personām, un par to, ka tajā iesaistīti arī valdošo partiju biedri, kuru pienākums ar cieņu izturēties pret visiem mediju pārstāvjiem ir vissvarīgākais; mudina Serbijas iestādes nekavējoties veikt pasākumus, lai garantētu vārda brīvību un mediju neatkarību, kā arī gādāt par šo lietu pienācīgu izmeklēšanu;

10. ar bažām norāda, ka PSO un NVO darbojas vidē, ko nedrīkst kritizēt; pauž nožēlu par nesenajiem uzbrukumiem Serbijas Apvienotās opozīcijas līderei *Marinika Tepić*, kuru pamatā bija viņas etniskā izcelsme un kuri notika valdības sponsorētā TV kanālā; aicina Serbijas iestādes novērst pilsoniskās sabiedrības telpas un neatkarīgo mediju skaita samazināšanos un nodrošināt, ka tie var darboties bez jebkādiem ierobežojumiem, tostarp bez iebiedēšanas vai šo organizāciju kriminalizācijas; mudina iestādes pēc iespējas drīzāk veicināt atmosfēru, kas stimulē visu PSO darbu;

11. aicina Komisiju un Eiropas Ārējās darbības dienestu stiprināt sadarbību ar pilsonisko sabiedrību, NVO un vietējiem neatkarīgajiem medijiem un atbalstīt tos; atkārtoti pauž atbalstu Eiropas politisko fondu darbam, lai stiprinātu Serbijas demokrātiskos procesus un veicinātu jaunas politisko līderu paaudzes rašanos;

12. aicina Serbijas valdību īstenot efektīvas un pārbaudāmas fundamentālās reformas un novērst strukturālos trūkumus tiesiskuma, pamattiesību, mediju brīvības, cīņas pret korupciju, kā arī demokrātisku institūciju darbības un valsts pārvaldes jomās;

13. atzinīgi vērtē to, ka dalība Eiropas Savienībā joprojām ir Serbijas stratēģiskais mērķis un ka tā ir viena no valdības prioritātēm; mudina Serbijas iestādes sabiedriskajās debatēs aktīvāk un vienprātīgāk paust savu apņemšanos ievērot ES vērtības un sagaida, ka Serbija skaidri un nepārprotami apņemas gan vārdos, gan darbos skaidri un pārbaudāmi izpildīt visas savas saistības, kas paredzētas pievienošanās ES procesā;

14. sagaida, ka sarunu uzsākšana par ceturto kopu "Zaļā programma un ilgtspējīga savienojamība" (14., 15., 21. un 27. sadaļa) tiks pabeigta, atjaunojot centienus pilnībā īstenot ES standartus;

15. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropadomes priekšsēdētājam, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam un Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, dalībvalstu valdībām un parlamentiem un Serbijas prezidentam, valdībai un parlamentam.